

VEDLEGG

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1524-

26. april 2021

Representantforslag 268 S (2020-2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å øke organisasjonsgraden i arbeidslivet og sikre flere fast jobb

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomite av 19. april 2021 der det bes om en vurdering av representantforslag 268 S (2020-2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes.

I forslaget vises det til betydningen av faste ansettelser og et organisert arbeidsliv. Jeg er enig i at dette er helt sentrale hensyn i arbeidslivspolitikken.

Organisasjonsgraden for arbeidstakere i Norge er høy i internasjonal sammenheng. De siste ti årene har andelen fagorganiserte ligget stabilt på 49–50 pst av de sysselsatte, og ble av Fafo anslått til over 50% i oktober 2020. Antallet fagorganiserte økte med om lag 37.000 medlemmer i 2020, jf. tall fra SSB. En økende andel arbeidsgivere er medlem av arbeidsgiverorganisasjoner. Fafo anslår at i underkant av to tredjedeler av de sysselsatte arbeider i virksomheter som er omfattet av tariffavtaler. Det finnes ikke nøyaktig statistikk for å måle tariffavtaledekningen, men ulike kilder peker i retning av at det har vært en viss nedgang i privat sektor. Ifølge en rapport Fafo har utarbeidet om arbeidsgiverorganisering og tariffavtaler skyldes dette blant annet sysselsettingsvekst i næringer som IKT og serveringsvirksomhet, hvor organisering og tariffavtaler har vært mindre utbredt. Ifølge Fafo har det også vært en markant nedgang i tariffavtaledekningen innen bygg og anlegg, særlig i perioden fra 2001 til 2009. Det har også vært en viss nedgang innen transportnæringen.

Myndighetene og partene i arbeidslivet samarbeider om å utvikle kunnskapsgrunnlaget når det gjelder det organiserte arbeidslivet. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene redegjør blant annet for utviklingen i organisasjonsgrader og

tariffavtaledekning og andre institusjonelle trekk ved lønnsdannelsen i sine årlige innstillinger (jf. NOU 2021: 5, vedlegg 5).

Faste ansettelser er hovedregelen etter arbeidsmiljøloven, og slik er det også i praksis. Ifølge Institutt for samfunnsforskning viser registerdata at det har vært en jevn økning i andelen fast ansatte de siste 20-25 årene. Likevel kan det være utfordringer, for eksempel ved at arbeidstakere i noen tilfeller blir definert som oppdragstakere, slik representanten er inne på.

Det er bred enighet om at bruk av innleie av arbeidskraft ikke skal erstatte faste ansettelser, men være et supplement i særskilte situasjoner. Etter at adgangen til innleie fra bemanningsforetak ble strammet inn i 2019 viser foreliggende tall at omfanget er blitt noe redusert, særlig innen bygg- og anleggsnæringen.

Representanten peker på betydningen av å offentlige reguleringer og kontrollinnsats for å forhindre omgåelser av regelverk, og styrke samspillet med arbeidslivets organisasjoner. Videre at det er viktig med informasjon og opplæring for å legge til rette for at utenlandske arbeidstakere kan ivareta sine rettigheter og plikter i norsk arbeidsliv. Dette er blant tiltakene som tas opp i regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet, og som er blitt utformet og oppdatert etter dialog med organisasjonene i arbeidslivet.

Som en generell kommentar til forslagene viser jeg til at Regjeringen har tatt flere initiativ til å drøfte utviklingstrekk og utfordringer med partene i arbeidslivet. I 2019 ble det satt ned et utvalg for å vurdere om dagens rammeverk for arbeidsgiveransvar og for de som utfører arbeid med ulike tilknytningsformer er tilstrekkelig tydelig, hensiktsmessig og tilpasningsdyktig for dagens og fremtidens arbeidsliv. Dette partssammensatte utvalget skal levere sin innstilling til sommeren.

Utfordringer med å opprettholde, og eventuelt styrke, organisasjonsgradene i arbeidslivet er tatt opp i drøftinger mellom myndighetene og partene i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd, hvor alle hovedorganisasjonene i arbeidslivet deltar. En arbeidsgruppe under rådet skal legge fram sine vurderinger og innspill til tiltak før sommeren. Jeg vil drøfte saken og videre oppfølging med partene på et kommende møte i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.

Som en del av "den norske modellen" i arbeidslivet er det etter mitt syn naturlig å ta utgangspunkt i en dialog med partene i arbeidslivet når en skal drøfte utfordringer og mulige tiltak som gjelder det organiserte arbeidslivet og reguleringer som fremmer faste og trygge stillinger. Vi må ha med oss partenes vurderinger og forslag i de videre drøftinger. Regjeringen vil på et senere tidspunkt komme tilbake til Stortinget med eventuelle forslag som kan være aktuelle i oppfølgingen av de nevnte prosessene.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen